

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ани Христова Епитропова

Педагогически факултет

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование **1. Педагогически науки**

професионално направление **1.2. Педагогика**

докторска програма „**Теория на възпитанието и дидактика**“

Автор: Илица Георгиева Даскалова

Тема: УЧЕНИЧЕСКОТО ЛИДЕРСТВО В НАЧАЛНИЯ ЕТАП НА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Научен ръководител: доц. д-р Николинка Александров Атанасова от Педагогически факултет, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 1177 от 19.05.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „УЧЕНИЧЕСКОТО ЛИДЕРСТВО В НАЧАЛНИЯ ЕТАП НА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика“.

Представеният от Илица Даскалова комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав и включва всички необходими документи.

1. Актуалност на тематиката

Темата за ученическото лидерство в началния етап на основното образование е изключително актуална, защото отразява съвременните педагогически тенденции за поставяне на ученика в центъра на образователния процес. В теоретичната част на дисертацията е подчертана ролята на лидерството като ключова компетентност на XXI век, стимулираща социални, емоционални и комуникативни умения, важни за успешната реализация в динамичната образователна среда.

Особено значимо е, че развитието на лидерски умения у учениците насърчава не само изграждането на активни, уверени и отговорни личности, но и устойчивото поведение, включително умения за вземане на решения и поемане на отговорност за собствените действия. Това директно подкрепя целите на образованието за устойчиво развитие, където се акцентира върху дейностното поведение и превръщането на знанията и уменията в конкретни действия в полза на общността.

В контекста на компетентностно-ориентираното обучение и новите учебни програми, темата придобива допълнителна значимост, защото подкрепя изграждането на ученически общности, основани на сътрудничество и споделена отговорност. В дисертацията е показано, че проблемът е недостатъчно изследван в българския контекст, особено в началния етап, където лидерските качества често остават на заден план. В този смисъл, трудът отговаря на актуални изисквания както в теоретичен, така и в приложен план, и притежава потенциал за принос към развитието на иновативни методически решения в началното образование.

3. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира задълбочено познаване на проблема за ученическото лидерство, като в теоретичната част на дисертационния труд е представен детайлен и аналитичен преглед на съвременните интерпретации на понятието „ученическо лидерство“. Направен е исторически обзор и са изведени ключовите характеристики на понятието в контекста на началното образование. Особено внимание е отделено на връзката между лидерските качества и развитието на устойчиви поведения, както и на ролята на компетентностно-ориентираното обучение за изграждането на лидерски умения у учениците. Анализът обхваща и приноса на лидерството за създаване на демократична учебна среда и насърчаване на активно участие на учениците в учебния процес. Теоретичният анализ предлага обоснована концептуална рамка, която служи за основа на авторската програма за стимулиране на ученическото лидерство чрез учебни дейности и методически решения, подходящи за началния етап на основното образование.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването в дисертационния труд е подходящо обоснована и съобразена със спецификата на проблема за ученическото лидерство в началния етап на основното образование. Чрез включването на разнообразни изследователски методи (анкети за директори, учители и ученици; протоколи за наблюдение; експертни оценки; статистически анализ) се гарантира цялостен и многопластов поглед върху проблема, което позволява задълбочена и надеждна интерпретация на резултатите. Особено внимание заслужава разработеният „Модел за развитие на лидерски качества у учениците от 1. – 4. клас“, който служи като основа за

формирация етап на експеримента, осигурявайки не само диагностична стойност, но и практически насоки за педагогическо въздействие. Организацията на изследването обхваща ясно формулирани цели, задачи и хипотези, които са прецизно съобразени с обекта и предмета на изследването. Всичко това допринася за методологичната издържаност, надеждността и валидността на резултатите, което прави методиката на изследването напълно адекватна и подходяща за постигане на целите на дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд представлява задълбочено и актуално изследване, в което докторантът умело съчетава теоретичен анализ и емпирично изследване, свързани с ученическото лидерство в началния етап на образованието. Теоретичните приноси включват обстоен и целенасочен обзор на лидерството в образователен контекст, който не само систематизира съществуващите изследвания, но и предлага нова гледна точка към проблема. Създаденият и апробиран модел за развитие на лидерските качества у учениците в началните класове е значим принос, който свързва теорията с практиката и обогатява педагогическата литература. Емпиричните резултати са впечатляващи, защото разкриват конкретни стратегии и подходи, базирани на мненията на ученици, учители и директори, и очертават възможности за целенасочено формиране на лидерски умения.

Практико-приложимите приноси допълнително подчертават значимостта на труда, като предлагат материали, които могат да се използват директно в педагогическата практика с деца от 1. до 4. клас. Гъвкавостта и вариативността на модела го правят приложим в различни педагогически контексти, а възможността за използването му и като коригиращ инструмент за деца с проблемно поведение добавя стойност за специалистите в сферата на образованието. Така дисертационният труд се откроява със своята актуалност, научна стойност и висока практическа приложимост.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката демонстрира висока научна активност, отразена в поредица от публикации, които допринасят за развитието на научния дебат по темата за ученическото лидерство в началния етап на образованието. Публикацията в реферирано научно списание („Съвременна хуманитаристика“, бр. 2/2024, ISSN 1313-9924) потвърждава способността ѝ да създава научно издържан и иновативен принос. Публикациите в рецензирани сборници и списания на национално ниво свидетелстват за устойчив интерес и задълбочена експертиза по темата, в съответствие с критериите за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Не е установено плагиатство в представените за рецензиране научни трудове. Докторантката е самостоятелен автор на всички публикации, което потвърждава нейния личен принос

при формулирането, реализирането и интерпретирането на изследователските резултати. Тя е представила последователни и оригинални разработки – от анализа на лидерските програми в международен и национален контекст, през разработката на модел за развитие на лидерските качества у учениците, до методическите насоки за интегриране на STEAM обучение. Това демонстрира не само задълбочено познаване на проблема, но и способност за предлагане на практически решения с висока приложимост в педагогическата практика.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отговарят на изискванията на действащите правилници, като ясно и последователно представят структурата, целите, методиката и основните резултати от дисертационния труд. Авторефератът коректно отразява научните приноси и заключенията на изследването и изпълнява функциите си в съответствие с установените академични стандарти.

Към съдържанието на дисертационния труд, проведеното изследване и представения комплект от материали нямам критични забележки или препоръки. Всички елементи са изготвени прецизно, в съответствие с академичните изисквания и добрите научни практики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в рецензираните дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Илица Георгиева Даскалова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“.

5.06. 2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

Доц. д-р Ани Епитропова